

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
(повне найменування закладу вищої освіти)

Факультет архітектури, будівництва та декоративно-прикладного мистецтва

(назва факультету/навчально-наукового інституту)

Кафедра декоративно-прикладного та образотворчого мистецтва
(назва кафедри, що забезпечує викладання)

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан факультету

Євгенія НОВАК

“*Є. Новак*”

2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни

Актуальні питання історії та культури України
обов'язкова

Освітньо-професійна

програма Декоративне мистецтво та ремесла

Спеціальність В3 Декоративне мистецтво та ремесла

Галузь знань В «Культура, мистецтво та гуманітарні науки»

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

Факультет архітектури, будівництва та декоративно-прикладного мистецтва

Мова навчання українська

Чернівці 2025 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Актуальні питання з історії та культури України» **складена відповідно до освітньо-професійної програми «Декоративне мистецтво та ремесла»**

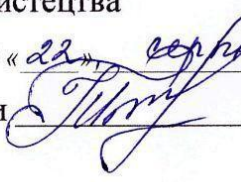
Розробник (ки): Шкрібляк Микола Миколайович, асистент кафедри декоративно-прикладного та образотворчого мистецтва, Заслужений діяч мистецтв України

Викладач (чі), Шкрібляк Микола Миколайович, асистент кафедри декоративно-прикладного та образотворчого мистецтва, Заслужений діяч мистецтв України

Погоджено з гарантом ОП **Наталія ГАТЕЖ**

Затверджено на засіданні кафедри декоративно-прикладного та образотворчого мистецтва

Протокол No 2 від «22» серпня 2025 року

Завідувач кафедри **Мирослава ЖАВОРОНКОВА**

Схвалено методичною радою факультету АБДПМ

Протокол No 1 від «25» серпня 2025 року

Голова методичної ради **Оксана ГАЛУНКА**

Пояснювальна записка

Освітній компонент «Актуальні питання історії та культури України» є обов'язковим освітнім компонентом освітньо-професійної програми «Декоративне мистецтво та ремесла» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, предметом вивчення якої є процеси формування та розвитку української історії й культури в контексті загальноєвропейських і світових цивілізаційних тенденцій.

Курс спрямований на осмислення здобувачами історичних подій, культурних явищ і духовних традицій українського народу, що є основою для формування історичної пам'яті, національної свідомості, патріотизму та ціннісних орієнтацій. Він покликаний забезпечити набуття системи знань про основні етапи історичного розвитку України, особливості становлення її культури, а також сформувати здатність до критичного мислення, розрізнення історичних фактів від міфів і стереотипів.

Робочою програмою освітнього компонента «Актуальні питання історії та культури України» передбачені мета та завдання вивчення навчальної дисципліни, окреслено компетентності та програмні результати, яких має набути здобувач, критерії оцінювання навчальних досягнень студентів та інші її структурні елементи (змістові модулі, тематика лекційних і практичних занять).

Вивчення освітнього компонента сприятиме формуванню історичного мислення як важливого чинника соціальної активності, виховання патріотизму, консолідації народу та усвідомленої участі у процесах розбудови незалежної України. Знання історії та культури України забезпечує підготовку здобувача до ефективної участі у суспільно-політичному житті держави, розуміння сучасних подій крізь призму минулого, а також формування власної громадянської позиції в умовах глобальних викликів та російської військової агресії.

Мета навчальної дисципліни: формування у здобувачів цілісного уявлення про ключові події та явища української історії й культури, їх значення для становлення державності та національної ідентичності, а також вироблення здатності критично осмислювати минуле з позицій сучасності.

Завдання вивчення навчальної дисципліни.

- ознайомити здобувачів з найактуальнішими з точки зору сучасності подіями української історії та історії української культури, з періодами та формами існування української державності, сторінками боротьби українського народу проти поневолення, за державність та незалежність;
- домогтися усвідомленого, міцного засвоєння програмового матеріалу, формування розуміння розвитку політичної та культурної історії як закономірного процесу розвитку історії України;
- навчити здобувачів самостійно встановлювати причинно-наслідкові зв'язки при аналізі історичних подій та фактів, що стосуються актуальних питань історії та культури України;
- виробити у студентів уміння використовувати історичний досвід для вирішення сучасних суспільних завдань;
- сприяти формуванню громадянської позиції, патріотизму та здатності до соціальної активності в умовах розбудови незалежної України.

Пререквізити. Засвоєння навчальної дисципліни «Актуальні питання історії та культури України» передбачає інтеграцію знань, умінь і навичок з гуманітарних і мистецтвознавчих дисциплін. Ефективність опанування курсу підвищується завдяки паралельному вивченню «Українська мова (за професійним спрямуванням)», «Історія сучасного мистецтва» та «Історія декоративного мистецтва Буковини».

Постреквізити. Вивчення навчальної дисципліни «Актуальні питання історії та культури України» є базою для набуття передбачених освітньою програмою компетентностей і результатів навчання, а також необхідною умовою для опанування

«Філософія», написання здобувачем кваліфікаційної роботи та ефективного проходження різних видів практик.

Компетентності та програмні результати навчання згідно ОП.

У процесі вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти має набути таких компетентностей та програмних результатів:

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 1. Здатність реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 2. Здатність зберігати і примножувати культурно-мистецькі, екологічні, моральні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 5. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 8. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

Спеціальні компетентності (СК):

СК 2. Здатність володіти основними класичними і сучасними категоріями та концепціями мистецтвознавчої науки.

СК 8. Здатність проводити аналіз та систематизацію зібраної інформації, діагностику стану збереженості матеріально-предметної структури твору мистецтва, формулювати кінцеву мету реставраційного втручання.

Програмні результати навчання:

ПРН 2. Виявляти сучасні знання і розуміння предметної галузі та сфери професійної діяльності, застосовувати набуті знання у практичних ситуаціях.

ПРН 5. Аналізувати та обробляти інформацію з різних джерел.

ПРН 8. Аналізувати, стилізувати, інтерпретувати та трансформувати об'єкти (як джерела творчого натхнення) для розроблення композиційних рішень; аналізувати принципи морфології об'єктів живої природи, культурно-мистецької спадщини і застосовувати результати аналізу при формуванні концепції твору та побудові художнього образу.

ПРН 10. Володіти основами наукового дослідження (робота з бібліографією, реферування, рецензування, приладові та мікрохімічні дослідження).

ПРН 14. Трактувати формотворчі засоби образотворчого мистецтва, декоративного мистецтва, реставрації як відображення історичних, соціокультурних, економічних і технологічних етапів розвитку суспільства, комплексно визначати їхню функціональну та естетичну специфіку у комунікативному просторі.

ПРН 15. Володіти фаховою термінологією, теорією і методикою образотворчого мистецтва, декоративного мистецтва, реставрації мистецьких творів.

ПРН 16. Розуміти вагому роль українських етномистецьких традицій у стильових рішеннях творів образотворчого, декоративного та сучасного візуального мистецтва.

ПРН 17. Популяризувати надбання національної та всесвітньої культурної спадщини, а також сприяти проявам патріотизму, національного самоусвідомлення та етнокультурної самоідентифікації.

Здобувач освіти повинен:

знати :

- ✓ Поняття про місце курсу «Історія та культура України» в системі гуманітарних наук, його предмет і завдання, методи дослідження та наукову періодизацію історії та культури України;
- ✓ особливості розвитку людського суспільства на території України у доісторичні часи, проблеми у дослідженні етногенезу слов'ян;

- ✓ соціально-політичний і економічний устрій держави Київська Русь та її культуру в часи її становлення, розквіту і занепаду;
- ✓ причини та наслідки втрати українським народом своєї державності і захоплення його земель Литовським князівством і Польщею, еволюцію соціально-економічного, політичного та культурного життя українських земель у XIV-XVII ст., становлення української народності;
- ✓ причини виникнення українського козацтва та його роль в суспільнополітичній Історії України, процес становлення та еволюцію козацької державності кінця козацької державності та значення договору з Москвою 1654 р. для подальшої долі України;
- ✓ суспільно-політична, економічна та культурна ситуація в Україні в умовах бездержав'я XIX - початку XX ст., та особливості революційного процесу в Україні у 1917 -1920 рр.,
- ✓ українське питання в міжнародній політиці напередодні та на початку другої світової війни, особливості суспільно-політичної та культурної ситуації в Україні у роки Великої Вітчизняної війни, законодавче оформлення кордонів України;
- ✓ історико-культурницькі процеси в Україні у другій половині 40-х - першій половині 80-х років;
- ✓ досягнення та проблеми розвитку державності та культури України в сучасних умовах.

вміти:

- ✓ Користуватися науковою літературою в процесі підготовки до практичного заняття та при написанні рефератів;
- ✓ логічно та доказово усно викласти матеріал, відповісти на поставлені питання;
- ✓ на підставі аналізу історичних фактів виявляти причини руйнування української державності та особливості існування українського народу під владою Литви та Польщі у XIV- XVII ст.;
- ✓ використовуючи наукову літературу проводити аналіз різних поглядів істориків щодо місця Київської держави в історії українського народу та етногенезу українців;
- ✓ на основі наявних наукових джерел визначити досягнення і хиби козацької державності та місце козацтва в політичній історії України та її культури;
- ✓ виявити причини піднесення національно-просвітницького руху в Україні наприкінці XIX – початку XX ст., особливості у становленні українських партій та аналізувати їх програми в роки української національно-демократичної революції 1917 -1920-х рр.;
- ✓ визначити причини та наслідки соціалістичних перетворень в Україні у 20-х – 30-х рр. XX ст., виявити витоки українського; показати місце і роль українського народу у роки другої світової і Великої Вітчизняної війни;
- ✓ аналізувати суспільно-політичні, економічні та культурні процеси в Україні 40-х - 90-х рр. і виділити основні причини необхідності змін.

Опис навчальної дисципліни. Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	лекцій	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	2025	2	4	120	30	-	14	-	76	-	екзамен
Заочна	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Структура змісту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем навчальних занять	Кількість годин												
	денна форма							Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					с.р.
		л	с	лаб	інд.	с.р.		л	с	лаб	інд.	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Змістовий модуль 1.													
Формування та розвиток української державності й культури (IX – XVIII ст.)													
Тема 1. Київська Русь та її роль в історії України	7	2				5							
Тема 2. Галицько-Волинська держава та її особливості	7	2	1			4							
Тема 3. Культура Київської Русі та Галицько-Волинської держави	7	2	1			4							
Тема 4. Військо Запорозьке та козацькі традиції XVI – першої половини XVII ст.	7		2			5							
Тема 5. Визвольна війна середини XVII ст. та відновлення державності	8	2	1			5							
Тема 6. Україна в добу Руїни	6	2	1			3							
Тема 7. Українські землі кінця XVII – XVIII ст.	6	1	2			3							

Тема 8. Культурне життя козацької доби	5	1				4						
Разом за ЗМ1	53	12	8			33						
Змістовий модуль 2. Україна в XIX–XX ст.: суспільно-політичний розвиток, культура та регіональні особливості												
Тема 9. Наддніпрянська Україна у першій половині XIX ст.	6	2	1			3						
Тема 10. Західноукраїнські землі наприкінці XVIII – початку XX ст.	6	2				4						
Тема 11. Українська культура XIX ст.	8	2	1			5						
Тема 12. Українські визвольні змагання 1917–1920 рр.	7	2				5						
Тема 13. Західноукраїнські землі в міжвоєнний період	8	2	1			5						
Тема 14. Радянська Україна у міжвоєнний період (1921–1939 рр.)	5	2				3						
Тема 15. Україна у 1940–1980-х рр. та доба незалежності	7	2				5						
Тема 16. Історичні питання Північної Буковини та Північної Бессарабії (ч.1)	7	1	1			5						
Тема 17. Історичні питання Північної Буковини та Північної Бессарабії (ч.2)	6	1	1			4						
Тема 18. Історія Чернівецького національного університету	7	2	1			4						
Разом за ЗМ 2	67	18	6			43						
Усього годин	120	30	14			60						

Тематика лекційних занять з переліком питань

№	Назва теми (завдання)	Кількість годин
	Модуль 1	
1	Тема 1. Київська Русь та її роль в історії України 1. <i>Передумови виникнення Давньоруської держави.</i> 2. <i>Політичний та адміністративний устрій Київської Русі.</i> 3. <i>Християнізація Русі та її значення.</i> 4. <i>Соціально-економічні процеси в державі.</i> 5. <i>Роль Київської Русі у формуванні української державності.</i>	2
2	Тема 2. Галицько-Волинська держава та її особливості 1. <i>Утворення та географічне положення.</i> 2. <i>Політичний устрій та роль князівської влади.</i> 3. <i>Зовнішня політика та міжнародні зв'язки.</i> 4. <i>Економіка та суспільний розвиток.</i> 5. <i>Історичне значення держави.</i>	2

3	Тема 3. Культура Київської Русі та Галицько-Волинської держави 1. <i>Освіта, літописання та книжність.</i> 2. <i>Архітектура і мистецтво.</i> 3. <i>Розвиток музики та театральних форм.</i> 4. <i>Особливості духовної культури.</i> 5. <i>Спадщина для подальшої української культури.</i>	2
4	Тема 4. Військо Запорозьке та козацькі традиції XVI – першої половини XVII ст. 1. <i>Передумови виникнення та становлення Війська Запорозького.</i> 2. <i>Організаційна структура та військово-адміністративний устрій козацтва.</i> 3. <i>Козацьке військове мистецтво та бойові традиції.</i> 4. <i>Побут, звичаї та духовна культура запорозьких козаків.</i> 5. <i>Роль Війська Запорозького в суспільно-політичному житті України XVI – першої половини XVII ст</i>	
5	Тема 5. Визвольна війна середини XVII ст. та відновлення державності 1. <i>Причини та початок Визвольної війни.</i> 2. <i>Діяльність Богдана Хмельницького.</i> 3. <i>Формування козацької держави.</i> 4. <i>Зовнішня політика та союзи.</i> 5. <i>Історичні наслідки війни.</i>	2
6	Тема 6. Україна в добу Руїни 1. <i>Причини та сутність Руїни.</i> 2. <i>Політична роздробленість та боротьба гетьманів.</i> 3. <i>Втручання сусідніх держав.</i> 4. <i>Соціально-економічні наслідки.</i>	2

	5. <i>Вплив Руїни на подальшу історію України.</i>	
7	Тема 7. Українські землі кінця XVII – XVIII ст. 1. <i>Політика Московської держави та Речі Посполитої щодо України.</i> 2. <i>Ліквідація козацької автономії.</i> 3. <i>Соціально-економічні зміни.</i> 4. <i>Культурний розвиток.</i> 5. <i>Значення цього періоду в історії України.</i>	1
8	Тема 8. Культурне життя козацької доби 1. <i>Освіта та наука в Гетьманщині.</i> 2. <i>Архітектура та мистецтво бароко.</i> 3. <i>Література та фольклор.</i> 4. <i>Музика й театральні вистави.</i> 5. <i>Козацька культурна спадщина.</i>	1
9	Тема 9. Наддніпрянська Україна у першій половині XIX ст. 1. <i>Соціально-економічний розвиток.</i> 2. <i>Національно-визвольний рух.</i> 3. <i>Кирило-Мефодіївське товариство та його ідеї.</i> 4. <i>Літературне відродження (Т. Шевченко, П. Куліш, М. Костомаров).</i> 5. <i>Україна у складі Російської імперії</i>	2
10	Тема 10. Західноукраїнські землі наприкінці XVIII – початку XX ст. 1. <i>Західноукраїнські землі у складі Австрійської монархії.</i> 2. <i>Соціально-економічний розвиток.</i> 3. <i>Революція 1848–1849 рр. і українське національне відродження.</i> 4. <i>Культурно-просвітницький рух (товариство «Просвіта», НТШ).</i> 5. <i>Політичні партії та організації на зламі XIX–XX ст.</i>	2
11	Тема 11. Українська культура XIX ст. 1. <i>Розвиток літератури (Т. Шевченко, І. Франко, Леся Українка).</i> 2. <i>Освіта та наука.</i> 3. <i>Архітектура та образотворче мистецтво.</i> 4. <i>Театр і музика.</i> 5. <i>Національне відродження через культуру.</i>	2
12	Тема 12. Українські визвольні змагання 1917–1920 рр. 1. <i>Українська Центральна Рада та Універсали.</i> 2. <i>Гетьманат П. Скоропадського.</i> 3. <i>Директорія УНР.</i> 4. <i>Західноукраїнська Народна Республіка.</i> 5. <i>Поразка визвольних змагань та її причини.</i>	2
13	Тема 13. Західноукраїнські землі в міжвоєнний період 1. <i>Поділ українських земель після Першої світової війни.</i> 2. <i>Політика Польщі, Румунії та Чехословаччини щодо українців.</i> 3. <i>Культурно-освітнє життя.</i> 4. <i>Діяльність політичних партій (УНДО, ОУН).</i>	2

	<i>5. Національно-визвольний рух у Галичині.</i>	
14	Тема 14. Радянська Україна у міжвоєнний період (1921–1939 рр.) 1. НЕП та індустріалізація. 2. Колективізація та голодомор 1932–1933 рр. 3. Радянська політична система. 4. Культурна політика («українізація», репресії інтелігенції). 5. Соціальні зміни в суспільстві.	2
15	Тема 15. Україна у 1940–1980-х рр. та доба незалежності 1. Друга світова війна та Україна. 2. Повоєнна відбудова та суспільно-політичне життя. 3. Дисидентський рух 1960–1980-х рр. 4. Проголошення незалежності у 1991 р. 5. Формування основ сучасної української держави.	2
16	Тема 16. Історичні питання Північної Буковини та Північної Бессарабії (ч.1) 1. Історико-географічні особливості регіону. 2. Входження Буковини до складу Австрійської імперії. 3. Соціально-економічний розвиток. 4. Культурне та освітнє життя. 5. Політичні процеси XIX ст	1
17	Тема 17. Історичні питання Північної Буковини та Північної Бессарабії (ч.2) 1. Перша світова війна та доля регіону. 2. Міжвоєнний період: політика Румунії. 3. Події Другої світової війни. 4. Повоєнний розвиток у складі УРСР. 5. Культурна та соціальна специфіка регіону.	1
18	Тема 18. Історія Чернівецького національного університету 1. Заснування університету в 1875 р. 2. Структура та розвиток університету в австрійський період. 3. Діяльність університету в румунський період. 4. Університет у радянський час. 5. Розвиток ЧНУ в незалежній Україні.	2
	Всього	30

Тематика семінарських занять з переліком питань

№	Назва теми (завдання)	Кількість годин
1.	Тема 2. Галицько-Волинська держава та її особливості 1. Які особливості політичної організації Галицько-Волинської держави? 2. Внесок князів Данила Романовича та Романа Мстиславовича. 3. Взаємини з Угорщиною, Польщею та Золотою Ордою. 4. Чому Галицько-Волинська держава вважається спадкоємицею Київської Русі?	1

2.	Тема 3. Культура Київської Русі та Галицько-Волинської держави 1. Аналіз «Повісті минулих літ» як історико-культурного джерела. 2. Архітектурні пам'ятки Києва і Галича. 3. Особливості іконопису та книжної мініатюри. 4. Значення християнської культури для розвитку мистецтва.	1
3.	Тема 4. Військо Запорозьке та козацькі традиції XVI – першої половини XVII ст. 1. Соціальні передумови виникнення козацтва. 2. Чи можна вважати Запорозьку Січ «козацькою республікою»? 3. Обговорення козацьких звичаїв та демократизму в управлінні. 4. Роль козацтва в обороні українських земель.	2
4.	Тема 5. Визвольна війна середини XVII ст. та відновлення державності 1. Які чинники зумовили початок війни 1648 року? 2. Характеристика політики Богдана Хмельницького. 3. Військові перемоги та їх значення. 4. Чи можна вважати козацьку державу відновленням української державності?	1
5	Тема 6. Україна в добу Руїни 1. Причини та сутність Руїни. 2. Політична роздробленість та боротьба гетьманів. 3. Втручання сусідніх держав. 4. Соціально-економічні наслідки. 5. Вплив Руїни на подальшу історію України.	1
6	Тема 7. Українські землі кінця XVII – XVIII ст. 1. Політика Московської держави та Речі Посполитої щодо України. 2. Ліквідація козацької автономії. 3. Соціально-економічні зміни. 4. Культурний розвиток. 5. Значення цього періоду в історії України.	2
7	Тема 9. Наддніпрянська Україна у першій половині XIX ст. 1. Причини й особливості розвитку національного руху.	1
	2. Програмні документи Кирило-Мефодіївського товариства. 3. Роль Т. Шевченка у формуванні національної свідомості. 4. Дискусія: чи мав шанс на успіх рух середини XIX ст.?	

8	Тема 11. Українська культура XIX ст. 1. Вплив творчості Т. Шевченка на культурний процес. 2. Іван Франко як «великий каменярь» української культури. 3. Особливості театрального мистецтва (М. Кропивницький, І. Карпенко-Карий). 4. Чи можна XIX ст. назвати добою українського культурного відродження?	1
9	Тема 13. Західноукраїнські землі в міжвоєнний період I. 1. Особливості політики Польщі щодо українців. 2. Роль ОУН у формуванні нового етапу національного руху. 3. Дискусія: чи могли українці зберегти автономію в складі Польщі? 4. Порівняння становища українців у Польщі, Румунії та Чехословаччині.	1
10	Тема 16. Історичні питання Північної Буковини та Північної Бессарабії (ч.1) 1. Які були наслідки входження Буковини до Австрійської імперії? 2. Роль української інтелігенції в культурному розвитку краю. 3. Обговорення діяльності «Руської бесіди». 4. Як формувалася національна свідомість буковинців?	1
11	Тема 17. Історичні питання Північної Буковини та Північної Бессарабії (ч.2) 1. Особливості румунської політики на Буковині й Бессарабії. 2. Дискусія: вплив воєнних подій на життя регіону. 3. Роль місцевих діячів у збереженні української культури. 4. Як змінився регіон після приєднання до УРСР?	1
12	Тема 18. ія Чернівецького національного університету Істо 1. Яке значення мало відкриття університету для Буковини? 2. Внесок викладачів і студентів у культурне життя краю. 3. Роль університету у формуванні української інтелігенції. 4. Дискусія: ЧНУ як центр освіти та науки сьогодні.	1
	Всього	14

Індивідуальні науково-дослідні завдання (ІНДЗ)

№	Завдання до тем
---	-----------------

1	1. Київська Русь як ранньосередньовічна держава Завдання: Проаналізувати передумови виникнення Київської Русі та особливості її політичного й адміністративного устрою. Окрему увагу приділити ролі християнізації у формуванні державності та культури. Підготувати аналітичний огляд з використанням писемних джерел і сучасних історіографічних підходів.
2	Галицько-Волинська держава як спадкоємиця Київської Русі Завдання: Дослідити процес утворення Галицько-Волинської держави, роль князівської влади та її зовнішньополітичні орієнтири. Обґрунтувати історичне значення держави для збереження традицій української державності у XIII–XIV ст.
3	Культура Київської Русі та Галицько-Волинської держави Завдання: Проаналізувати розвиток освіти, літописання, архітектури та образотворчого мистецтва зазначеного періоду. На прикладі конкретних пам'яток (Софія Київська, Галицькі храми, іконопис) показати спадкоємність культурних традицій.
4	Військо Запорозьке та козацькі традиції XVI – першої половини XVII ст. Завдання: Дослідити соціальні передумови виникнення козацтва, організаційну структуру Війська Запорозького та його військово-адміністративний устрій. Окремо проаналізувати козацькі звичаї, демократичні засади управління та їх вплив на формування української політичної культури.
5	Визвольна війна середини XVII ст. та формування козацької держави Завдання: Проаналізувати причини та хід Визвольної війни під проводом Богдана Хмельницького. Охарактеризувати процес формування козацької держави, її зовнішньополітичні союзи та історичні наслідки для українського народу.
6	Україна в добу Руїни: причини та наслідки Завдання: Дослідити політичні, соціально-економічні та міжнародні чинники Руїни. Оцінити вплив цього періоду на подальший розвиток української державності та суспільства.
7	Культурне життя козацької доби Завдання: Проаналізувати розвиток освіти, архітектури, літератури, музики та мистецтва в Гетьманщині. Розкрити особливості українського бароко як унікального культурного явища.
8	Історія Чернівецького національного університету в контексті регіональної історії Завдання: Дослідити етапи становлення та розвитку Чернівецького національного університету від часу заснування до сьогодення. Проаналізувати роль університету у формуванні української інтелігенції та культурного життя Буковини.

Завдання для самостійної роботи студентів

№		Завдання для самостійної роботи	Кількість годин
1.	Тема 1. Київська Русь та її роль в історії України	1. Підготувати аналітичний огляд «Формування державності Київської Русі та її місце в європейському контексті». 2. Дослідити політичну діяльність Володимира Великого та Ярослава Мудрого: державотворчі та культурні аспекти. 3. Розкрити роль Київської Русі у формуванні української національної ідентичності.	5
2.	Тема 2. Галицько-Волинська держава та її особливості	1. Проаналізувати соціально-економічний розвиток та систему управління у Галицько-Волинській державі. 2. Дослідити зовнішню політику Данила Галицького та її значення для збереження державності. 3. Підготувати реферат «Культурні досягнення Галицько-Волинської держави у контексті середньовічної Європи».	4
3.	Тема 3. Культура Київської Русі та Галицько-Волинської держави	1. Розкрити значення прийняття християнства для розвитку культури Київської Русі. 2. Підготувати дослідження «Літописання як джерело історичної пам'яті давньої України». 3. Проаналізувати архітектуру та образотворче мистецтво доби Київської Русі та Галицько-Волинської держави.	4
4.	Тема 4. Військо Запорозьке та козацькі традиції XVI – першої половини XVII ст.	1. Дослідити організацію та військове мистецтво Запорозького козацтва. 2. Підготувати реферат «Побут, звичаї та традиції козацтва як складова української культури». 3. Проаналізувати участь козаків у європейських військових кампаніях.	5
5.	Тема 5. Визвольна війна середини XVII ст. та відновлення державності	1. Дослідити причини, перебіг та наслідки Визвольної війни українського народу 1648–1657 рр. 2. Підготувати характеристику політичної діяльності Б. Хмельницького як державотворця. 3. Проаналізувати міжнародні угоди періоду Визвольної війни та їхнє значення для української державності.	5
6.	Тема 6. Україна в добу Руїни	1. Дослідити основні причини та наслідки періоду Руїни в історії України. 2. Підготувати наукове повідомлення «Поділ України за Андрусівським договором 1667 р.: політичні та соціальні наслідки».	3

		3. Проаналізувати боротьбу українських гетьманів за відновлення єдності держави.	
7.	Тема 7. Українські землі кінця XVII – XVIII ст.	1. Дослідити політику російських царів щодо козацької автономії у кінці XVII–XVIII ст. 2. Підготувати реферат «Мазепинська доба: політичні та культурні аспекти». 3. Проаналізувати ліквідацію гетьманичини та Запорозької Січі: причини та наслідки.	3
8.	Тема 8. Культурне життя козацької доби	1. Розкрити розвиток освіти й науки у добу козацької держави (Києво-Могилянська академія та ін.). 2. Дослідити українське бароко: архітектура, література, мистецтво. 3. Підготувати аналітичний огляд «Кобзарство та усна народна творчість як феномени козацької культури».	4
9.	Тема 9. Наддніпрянська Україна у першій половині XIX ст.	1. Проаналізувати соціально-економічний розвиток Наддніпрянської України у першій половині XIX ст., виокремивши головні напрями модернізаційних процесів. 2. Дослідити діяльність Кирило-Мефодіївського товариства: ідейні засади, склад учасників, вплив на національний рух. 3. Підготувати науково-аналітичний огляд «Українське питання у політиці Російської імперії (перша половина XIX ст.)».	3
10.	Тема 10. Західноукраїнські землі наприкінці XVIII – початку XX ст.	1. Розкрити наслідки реформ Марії Терезії та Йосифа II для українського населення Галичини, Буковини та Закарпаття. 2. Простежити діяльність «Руської трійці» та її значення у формуванні новітнього українського національного руху. 3. Підготувати аналітичний реферат «Національно-культурні процеси у Галичині в умовах Австро-Угорської монархії».	5
11.	Тема 11. Українська культура XIX ст.	1. Дослідити феномен українського романтизму та його вплив на формування національної літературної традиції. 2. Розкрити діяльність видатних діячів культури (за вибором: Т. Шевченко, П. Куліш, М. Костомаров, М. Лисенко). 3. Підготувати огляд «Роль меценатства у розвитку української культури XIX ст.».	5
12.	Тема 12. Українські визвольні змагання 1917–1920 рр	1. Проаналізувати політичні програми Центральної Ради, Гетьманату та Директорії: порівняльний аспект. 2. Розкрити діяльність лідерів визвольних змагань (В. Винниченко, С. Петлюра, П. Скоропадський).	5

		3. Написати есе-дослідження «Зовнішньополітичні фактори поразки визвольних змагань українців».	
13.	Тема 13. Західноукраїнські землі в міжвоєнний період	1. Дослідити становище українського населення у складі Польщі, Румунії та Чехословаччини у 1920–1930-х рр. 2. Підготувати доповідь «Діяльність українських політичних партій Західної України в міжвоєнний період». 3. Проаналізувати освітньо-культурне життя українців у міжвоєнний час (діяльність «Просвіти», розвиток шкільництва).	5
14.	Тема 14. Радянська Україна у міжвоєнний період (1921–1939 рр.)	1. Дослідити процес українізації 1920-х рр. та її згортання. 2. Проаналізувати політичні репресії 1930-х рр. і їхній вплив на культурне та наукове життя України. 3. Підготувати реферат «Голодомор 1932–1933 рр.: причини, перебіг, наслідки».	3
15.	Тема 15. Україна у 1940–1980-х рр. та доба незалежності	1. Розкрити роль українців у Другій світовій війні (на фронті та в тилу). 2. Дослідити процеси відбудови України у післявоєнний період та особливості «відлиги». 3. Підготувати порівняльний аналіз «Політика перебудови в Україні та проголошення незалежності: закономірності й особливості».	5
16.	Тема 16. Історичні питання Північної Буковини та Північної Бессарабії (ч.1)	1. Дослідити політичне становище Північної Буковини у складі Османської імперії та Австрії. 2. Розкрити особливості соціально-економічного розвитку краю у XIX ст. 3. Підготувати огляд «Національний рух на Буковині у XIX ст.».	5
17.	Тема 17. Історичні питання Північної Буковини та Північної Бессарабії (ч.2)	1. Дослідити становище Північної Буковини та Бессарабії у складі Румунії у міжвоєнний період. 2. Підготувати наукове повідомлення «Включення Буковини та Бессарабії до складу СРСР у 1940 р.: історичний контекст». 3. Проаналізувати культурне життя регіону у XX ст.	4
18.	Тема 18. Історія Чернівецького національного університету	1. Дослідити історію заснування Чернівецького університету та особливості його розвитку в австрійський період. 2. Проаналізувати діяльність університету у румунський та радянський періоди. 3. Підготувати огляд «Роль ЧНУ у сучасному науково-освітньому просторі України та Європи».	4
		Всього	76

Критерії оцінювання самостійної роботи студентів

Бал	Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів
2,5	Самостійна робота виконана вчасно та в повному обсязі. Тема дослідження розкрита ґрунтовно, логічно й системно. Матеріал опрацьований із використанням кількох фахових джерел, здійснено аналіз і узагальнення інформації, сформульовано обґрунтовані власні висновки. Робота має творчий характер, оформлення повністю відповідає вимогам до даного виду студентських робіт.
2	Самостійна робота виконана вчасно, тема розкрита повно та послідовно. Матеріал викладено логічно, використано кілька джерел. Висновки сформульовані правильно, але без глибокого аналізу. Можливі незначні неточності в узагальненнях або оформленні.
1,5	Самостійна робота виконана вчасно, тема розкрита частково. Матеріал подано переважно описово, без достатнього аналізу та систематизації. Використано обмежену кількість джерел. Висновки поверхові або неповні, можливі помилки в структурі роботи.
1	Самостійна робота має фрагментарний характер. Тема розкрита поверхово або неповно. Відсутній аналіз джерел та власні узагальнення. Матеріал переважно є компіляцією відомих джерел. Вимоги до оформлення дотримано частково або порушено..
0,5	Самостійна робота виконана формально або несамостійно. Тема не розкрита. Матеріал не опрацьований належним чином, відсутні висновки. Більшість передбачених навчальною програмою завдань не виконано, робота не відповідає встановленим вимогам.

Під час оцінювання завдань для самостійної роботи студентів враховується:

1. Самостійність, креативність (аналітичний підхід, генерація ідей, новизна постановки проблеми), аргументованість;
2. Доступність, репрезентативність та верифікованість отриманих даних і результатів;
3. Використання першоджерел, системність, достовірність викладеного матеріалу, стилістика (загальна грамотність, легкість сприйняття текстів та матеріалу).
4. Логічність викладу, посилання на використану літературу і джерела.

Методи навчання

У процесі викладання освітнього компоненту «Актуальні питання історії та культури України» застосовується комплекс традиційних, інноваційних та інтерактивних методів навчання, що спрямовані на формування у здобувачів глибоких знань, аналітичних умінь та навичок критичного мислення.

Традиційні методи та прийоми:

- *словесні*: лекційний виклад, пояснення, бесіда, дискусія, дебати, повідомлення, усне опитування;
- *наочні*: ілюстрація, демонстрація (використання схем, карт, таблиць, історичних документів, іконографічних матеріалів, мультимедійних ресурсів, навчальних фільмів, відеороликів, презентацій тощо);

- *практичні*: виконання індивідуальних та групових завдань, аналіз історичних джерел, складання хронологічних таблиць, робота з документами та історіографією.

Інноваційні методи навчання: проблемно-орієнтоване навчання; контекстне навчання (поєднання теоретичних знань із науково-дослідною та практичною діяльністю); особистісно зорієнтований підхід; навчання у співпраці; ситуаційне навчання (моделювання історичних процесів та культурних явищ); дистанційне навчання з використанням освітніх платформ; «перевернутий клас»; метод проєктів (індивідуальних та колективних).

Інтерактивні методи навчання: робота в парах і малих групах; колективно-групові форми («круглий стіл», «велике коло», метод «мікрофона», «незавершені речення», мозковий штурм, метод «навчаючи – вчуся»); стимулювання творчої активності студентів (порівняльний аналіз, створення історико-культурних аналогій, фасилітовані дискусії, кейс-метод); елементи навчальних тренінгів, спрямованих на розвиток дослідницьких навичок.

Система контролю та оцінювання

Методи контролю

– **поточний контроль передбачає:**

- *усне опитування* студента на лекційних і семінарських заняттях (фронтальне, індивідуальне);
- *письмовий контроль* (самостійна робота, термінологічний диктант, реферат, есе, самоконтроль та взаємоперевірка),
- *тестовий контроль* (стандартизовані тести у системі Moodle)
- *рубіжний контроль передбачає:* письмові контрольні роботи у кінці змістового модуля 1 та змістового модуля 2 або автоматизоване тестування у системі електронного навчання Moodle.

Загальна сума балів за всі виконані завдання, види робіт, передбачені планом семінарських занять, самостійної роботи студента, письмових контрольних робіт (автоматизованого тестування у системі електронного навчання Moodle) у кінці змістових модулів становить 60 балів.

– *підсумковий контроль* (максимально – 40 балів) проводиться у формі **екзамену** з навчальної дисципліни в обсязі навчального матеріалу, передбаченого робочою програмою навчальної дисципліни.

Форми контролю

– *індивідуальний контроль* (кожен студент отримує своє завдання, яке він повинен виконати без сторонньої допомоги);

– *груповий контроль* (група тимчасово поділяється на кілька підгруп (від 2 до 10 студентів) і кожній підгрупі дається перевірочне завдання. Залежно від мети контролю групам пропонують однакові або різні завдання);

– *фронтальний контроль* (завдання пропонуються всій групі з метою з'ясування правильності сприйняття й розуміння навчального матеріалу, виявлення слабких сторін у знаннях студентів, недоліків, прогалин, помилок у роботах і відповідях та визначення заходів щодо їх подолання й усунення);

– *взаємний контроль* (активізує діяльність студентів, підвищує інтерес до знань, критичне мислення);

– *самоконтроль/програмований контроль* (можливість самостійно перевірити правильність відповіді чи виконаного завдання. Використовується для

організації фронтальної роботи і колективного обговорення індивідуально одержаних результатів).

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни на підсумковому контролі

Форма проведення – екзамен, (тестові завдання)

Максимальна кількість балів, отримана студентом за екзамен – **40 балів**.

Підсумкова оцінка, як показник результатів вивчення навчальної дисципліни, складається із сумарної кількості балів за поточне оцінювання – **60 балів** та підсумкового модуль – контролю (екзамен) – **40 балів**, за **100-бальною університетською шкалою**.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне опитування та самостійна робота								Екзамен	Сума		
Змістовий модуль №1											
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8 / KP	40	100		
2,5	-	-	2,5	2,5	-	2,5	- / 10				
Змістовний модуль №2											
T9	T10	T11	T12	T13	T14	T15	T16			T17	T18 / KP
2,5	-	-	2,5	-	-	-	2,5			-	2,5/10

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим самостійним повторним опрацюванням освітнього компонента до перескладання

Підсумковий контроль передбачає перевірку рівня засвоєння студентом основних етапів і проблем сучасної історії України, розуміння суспільно-політичних, соціально-економічних та культурних процесів, умінь аналізувати історичні події й явища, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, орієнтуватися в історичних джерелах та наукових підходах, а також здатність логічно, аргументовано й послідовно викладати навчальний матеріал.

36–40 балів («відмінно») - Студент повністю та глибоко опанував програмний матеріал курсу. Демонструє системне знання ключових подій, процесів і проблем новітньої історії України, вільно орієнтується в хронології, поняттєвому апараті та історіографічних підходах. Відповіді є логічними, аргументованими, з використанням фахової термінології. Студент уміє аналізувати історичні явища в широкому соціокультурному та політичному контексті, встановлює причинно-наслідкові зв'язки, формулює обґрунтовані висновки, виявляє критичне мислення та власну позицію щодо актуальних історичних питань.

30–35 балів («добре») - Студент загалом повно та правильно засвоїв навчальний матеріал. Володіє основними поняттями та фактологічним матеріалом, орієнтується в ключових етапах і проблемах історії України. Відповіді є послідовними та логічними, однак аналіз історичних процесів недостатньо глибокий або містить окремі неточності. Висновки сформульовані правильно, але мають узагальнений характер.

24–29 балів («задовільно») - Студент засвоїв базовий мінімум програмного матеріалу. Відповіді мають переважно описовий характер, без належного аналізу та узагальнення. Допускаються помилки або неточності в хронології, термінології та характеристиці історичних подій і процесів. Розуміння причинно-наслідкових зв'язків та суспільно-політичного контексту є поверховим. Висновки неповні або фрагментарні.

0–23 бали («незадовільно») - Студент не опанував основний зміст навчальної дисципліни. Відповіді є фрагментарними, непослідовними або помилковими. Відсутнє розуміння ключових подій, понять і проблем сучасної історії України. Студент не здатен аналізувати історичний матеріал, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки та робити узагальнення, не орієнтується в суспільно-політичному та історичному контексті курсу.

Переведення сумарної кількості балів у національну та ECTS шкалу

A – «відмінно» (90–100 балів)

Студент глибоко і всебічно знає зміст курсу, вільно орієнтується у рекомендованій літературі та наукових першоджерелах. Логічно, послідовно й аргументовано викладає матеріал, робить обґрунтовані висновки, демонструє здатність до самостійного аналізу. Вільно застосовує набуті теоретичні знання при вирішенні проблемних завдань, аналізі історичних і культурних явищ, уміє пов'язати програмовий матеріал із майбутньою професійною діяльністю. Під час практичних занять демонструє високий рівень сформованості навичок, активно бере участь у дискусіях, формулює власні оцінки і висловлює критичне ставлення до різних історико-культурних проблем.

B, C – «добре» (70–89 балів)

Студент добре знає програмовий матеріал і рекомендовану літературу, упевнено відтворює основні положення курсу, вміє застосовувати знання у практичних завданнях. Аргументовано викладає матеріал, висловлює власні судження щодо окремих історичних і культурних феноменів, але в його відповідях можливі певні неточності у логіці викладу або використанні термінології. Практичні навички засвоєні на належному рівні, однак іноді виявляється потреба у допомозі викладача чи корекції помилок. У цілому демонструє самостійність мислення і здатність до аналізу, хоча не завжди достатньо глибокого.

D, E – «задовільно» (50–69 балів)

Студент володіє основними знаннями курсу, проте відповіді поверхові, непереконливі, із неточностями у визначеннях і фактах. Часто плутає поняття, виявляє труднощі у встановленні причинно-наслідкових зв'язків, не завжди може самостійно пов'язати теоретичний матеріал із практикою та майбутнім фахом. Виконання практичних завдань неповне або містить значні помилки. Виявляє загальні уявлення про зміст тем, але недостатньо вміє аналізувати й оцінювати історико-культурні явища. Активність на заняттях нерегулярна.

FХ – «незадовільно» з можливістю перескладання (35–49 балів)

Студент не опанував належним чином зміст курсу: знання уривчасті, фрагментарні, відсутнє розуміння ключових понять і категорій. Слабо знає рекомендовану літературу,

майже не звертається до наукових джерел. Не вміє аргументувати свої висловлювання, припускається численних помилок у визначеннях, датах, прикладах. Практичні завдання виконує неправильно або не виконує взагалі. Спостерігається систематичне відвідування занять із пропусками лекцій і практичних. Рівень знань не дає можливості скласти залік/іспит без додаткової підготовки та повторного опрацювання матеріалу.

F – «незадовільно» з обов'язковим повторним курсом (1–34 бали)

Студент повністю не засвоїв програмовий матеріал, не володіє рекомендованою літературою та першоджерелами. Відсутнє розуміння базових наукових фактів, визначень, правил, законів. Відповіді хаотичні або взагалі відсутні, не виявляє здатності до самостійного мислення. Практичні навички відсутні. Пропуски лекцій і практичних занять є систематичними. Рівень знань і вмінь не дозволяє студенту пройти підсумковий контроль навіть за умови перескладання; для повторного опанування матеріалу необхідне повне повторне вивчення курсу.

Перелік питань для самоконтролю та підсумкового контролю навчальних досягнень студентів

Перелік питань для самоконтролю та підсумкового контролю навчальних досягнень студентів

1. Актуальні проблеми історії та культури України в системі наук.
2. Понятійний апарат курсу «актуальних проблем історії та культури України».
3. Господарська діяльність і соціальна структура землеробського населення рубежу – першої половини I тисячоліття н.е.
4. Культура та світогляд землеробського населення рубежу – першої половини I тис. н.е.
5. Феномен кочових імперій та їх вплив на формування ментальності населення на українських землях в добу раннього середньовіччя.
6. Давньогрецькі міста-поліси та давні традиції державотворення в Північному Причорномор'ї.
7. Культура та побут давньогрецьких міст-полісів в Північному Причорномор'ї.
8. Слов'янські племена напередодні утворення першої державності.
9. «Велике переселення народів» та Україна.
10. Русь і Хозарія.
11. Особливості Давньоруської державності.
12. Місце і значення Київської Русі в європейській історії.
13. Духовна і матеріальна культура кочових цивілізацій України як етнокультурний феномен.
14. Золотоординське панування: традиції державного і соціального обслуговування та «тюркський слід» в українській ментальності.
15. Галицько-Волинська держава: причини утворення та її історичне значення.
16. Культура Галицько-Волинської держави.
17. Проаналізуйте умови та процес входження України до складу Радянського Союзу.
18. Покажіть напрямки та наслідки репресій в Україні у 1920-і – 1930-і рр.
19. Охарактеризуйте становище західноукраїнських земель у складі Польщі, Румунії та Чехословаччини у міжвоєнний період.
20. Проаналізуйте виникнення, структуру та ідеологічні засади діяльності Організації українських націоналістів. Визначте основні напрямки діяльності ОУН у міжвоєнний період.

21. Охарактеризуйте умови появи та напрямки діяльності товариства «Просвіта» і Наукового Товариства імені Тараса Шевченка.
22. Проаналізуйте українську музичну культуру і театр у XIX ст.
23. Висвітліть особливості розвитку української культури початку XX ст.
24. Опишіть український культурний ренесанс 1920-х рр.
25. Визначте специфіку розвитку української культури у 60-х – 80-х рр. XX ст.
26. Дайте коротку характеристику діяльності Української Академії Наук від заснування до сучасності.
27. Дайте характеристику Іванові Франку як діячеві української культури.
28. Покажіть місце Тараса Шевченка у становленні нової української культури.

Зарахування результатів неформальної освіти

Здобувач вищої освіти має право на участь у неформальній/інформальній освіті.

У межах поточного контролю до рейтингу студента можуть зараховуватися додаткові бали за умови наявності у нього сертифікату про результати **неформальної/інформальної освіти** з проблеми, що відповідає тематиці курсу («Положення про взаємодію формальної та неформальної освіти, визнання результатів навчання (здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти, в системі формальної освіти) у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича» (<https://www.chnu.edu.ua/media/3aykf41y/polozhennia-pro-vzaiemodiiu-formalnoi-ta-neformalnoi-osvity.pdf>); «Положення про контроль і систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича» (Ч.3, п. 3.6) (<https://www.chnu.edu.ua/media/ujmf2ufm/polozhennia-pro-kontrol-i-otsiniuvannia-rezul-naych-zdobuvachiv.pdf>). Доступність інформації для учасників освітнього процесу щодо визнання результатів неформальної освіти забезпечується через оприлюднення вище зазначених документів на офіційному сайті ЧНУ (<https://www.chnu.edu.ua/universytet/normativni-dokumenty/>).

Критерії оцінювання неформальної/інформальної освіти студентів

Кількість балів, що зараховується студенту, залежить від обсягу здобутих кредитів та отриманих результатів навчання, однак становить не більше 20% (20 балів) від загальної кількості балів за курс (100 балів за системою ЄКТС).

Якщо студент пройшов двогодинний курс та має підтвердження у вигляді сертифікату він, відповідно, може отримати 2 бали, тригодинний – 3 бали тощо.

За результативну наукову роботу (написання наукової роботи, тез доповідей, участь у науково-практичних конференціях, участь у роботі гуртка тощо) за профілем цієї дисципліни, за рішенням кафедри відповідно до критеріїв, встановлених програмою навчальної дисципліни, студент може отримати до 12 додаткових (заохочувальних) балів у межах максимальної загальної суми балів – 100.

Рекомендована література

Основна:

1. Альфредас Бумблаускас, Кіркенс Г., Черкас Б., Ващук Д., Скурвідайте Л. *Епоха Вітовта в історії України: 1387–1430*. – К.: Балтія-Друк, 2020.
2. Бойко О.Д. *Історія України*. – К.: Академія, 2002.
3. Борисенко В. *Курс української історії: З найдавніших часів до XX століття*. – К.: Либідь, 1996.

4. Грушевський М. *Історія України-Руси: У 11 т., 12 кн.* – К.: Наук. думка, 1991–2000.
5. *Історія української культури* / За ред. І. Крип'якевича. – К.: Либідь, 1994.
6. Крип'якевич І. *Історія України.* – Львів: Світ, 1990. 7. Литвин В. *Історія України.* – К.: Наук. думка, 2006.
7. Полонська-Василенко Н. *Історія України.* У 2 т. – К., 1992.
8. Субтельний О. *Україна: Історія.* – К.: Либідь, 1991.
9. Яковенко Н. *Нарис історії середньовічної та ранньомодерної України.* – К.: Генеза, 2005.
10. Аркас М. *Історія України-Руси.* – К.: Вища шк., 1990.
11. Грицак Я. *Нарис історії України. Формування модерної української нації XIX–XX ст.* – К.: Генеза, 1996.
12. Гунчак Т. *Україна: перша половина XX століття: Нариси політичної історії.* – К.: Либідь, 1993.
13. Дорошенко Д. *Нарис історії України.* – К.: Світ, 1991.
14. Єсельчик С. *Історія України: Народження модерної нації.* – К.: Лаурис, 2012.
15. Мартин Т. *Імперія національного вирівнювання. Нації та націоналізм у СРСР (1923–1939).* – К.: Критика, 2013.
16. Нагаєвський І. *Історія української держави двадцятого століття.* – К., 1993.
17. Плохій С. *Брама Європи. Історія України від скіфських воєн до незалежності.* – Харків: КСД, 2016.
18. Снайдер Т. *Криваві землі.* – К.: Грані-Т, 2011.
19. *Україна: друга половина XX століття: Нариси історії* / П.П. Панченко, М.Р. Плющ, Л.А. Шевченко та ін. – К.: Либідь, 1997.

Додаткова:

1. Антонович В. Про козацькі часи на Україні. - К., 1991.
2. Апанович О. Гетьмани України і кошові отамани Запорізької січі. К., 1993. С. 38-68.
3. Апанович О. Розповіді про запорозьких козаків. К., 1991. С. 6-18, 69-114, 127- 140.
4. Апанович О. Українсько-російський договір 1654 р.: міфи й реальність. К., 1991.
5. Баран В. Україна після Сталіна. Львів, 1992. С. 67-112.
6. Баран В.К., Даниленко В.М. Україна в період системної кризи / Україна крізь віки: У 15 т. Т. 13. К., 1999.
7. Бойко О. Проблема визначення кордонів України в період Центральної Ради // УІЖ. 2008. - № 1. С. 31-45.
8. Боплан Г. Опис України. Львів, 1990. С. 56-73.
9. Борщак І., Мартель Р. Гетьман І.Мазепа. К., 1991.
10. Брайчевський М. Приєднання чи возз'єднання // Україна. 1991. - №№ 16-17.
11. Брайчевський М. Українсько-шведський союз 1708 р. // Україна. 1992. - №. 2.
12. Брицький П.П. Україна в Другій світовій війні (1939-1945 рр.). Чернівці, 1995.
13. Буковина: історичний нарис. Чернівці, 1998.
14. Василенко Т. Хотинська війна. К., 1960.
15. Великий українець: Матеріали з життя та діяльності М.Грушевського. К., 1992.
16. Верстюк В. Українська Центральна Рада. К., 1997.
17. Веденєєв Д., Лисенко О. Військово-політична діяльність ОУН та УПА у світлі норм міжнародного гуманітарного права // УІЖ. 2007. - № 3. С. 46-65.
18. Винниченко В. Відродження нації: У 3 ч. К., 1990.
19. Гай-Нижник П.П. Народне міністерство фінансів УНР: проблеми становлення // УІЖ. 2008. - № 1. С.59-74

20. Галицько-Волинський літопис: текстологія / За ред. О. П. Толочка. НАН України. Інститут історії України. Київ : Академперіодика, 2020. 929 с.

Офіційні та наукові ресурси:

1. Інститут історії України НАН України — наукові публікації, електронні ресурси, довідкові матеріали.
2. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського — електронні каталоги, повнотекстові видання, періодика.
3. Електронна бібліотека «Україніка» — цифрові копії історичних джерел і досліджень.
4. Український історичний журнал (онлайн-архів) — фахові статті з історії України.
5. Енциклопедія історії **України (онлайн)** — терміни, події, персоналії.

Політика академічної доброчесності

Освітня діяльність (викладач і студент) ґрунтується на принципах співробітництва та академічної доброчесності.

Політика щодо відвідування занять: відвідування занять є обов'язковим.

Політика щодо академічної доброчесності: академічна доброчесність базується на засудженні практик списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання), плагіату, фабрикації, фальсифікації тощо. У разі порушення студентом академічної доброчесності, робота оцінюється на нижчу оцінку або ж незадовільно та має бути виконана повторно. Викладач залишає за собою право змінити тему завдання. Політика щодо академічної доброчесності регламентується «Положенням про виявлення та запобігання академічного плагіату у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича» (<https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/plozhennia-pro-vyavlennia-ta-zapobihannia-akademichnomu-plahiatu-u-chnivetskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-yurii-fedkovycha/>), «Етичним кодексом Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича» (<https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/etychnyi-kodeks-chnivetskoho-natsionalnoho-universytetu-imeni-yurii-fedkovycha/>).

Політика щодо дедлайнів і перескладання: роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. За наявності поважних причин перескладання модулів відбувається із дозволу деканату.

Політика оцінювання роботи викладача. Здобувачі після кожного заняття оцінюють роботу викладача та можуть залишати відгуки і пропозиції в анкеті в системі електронного навчання Moodle.